

KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Pitanja od kojih boli glava

Piše Goran Smiljanić

Sva dionička društva koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi krajem ožujka morat će burzovnim tijelima dostaviti Godišnji upitnik, sastavni dio Kodeksa korporativnog upravljanja. Problem je u tome što predstavnici tvrtki na Upitnik i Kodeks imaju mnogo primjedbi, a o najspornijim odredbama za *Ekonomist* su se sućelili pravnici Andrej Galogaža i Mičo Ljubenko

Svi ožujkom ove godine sva će dionička društva koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi morati burzovnim tijelima dostaviti opsežni Godišnji upitnik koji je sastavni dio Kodeksa korporativnog upravljanja

(KKU), koji je na snagu stupio u travnju prošle godine, te obznaniti drže li se odredbi iz Kodeksa ili ne. Za ona društva koja se ne javi sa svojim izveštajima zasad ne postoje nikakve sankcije, no Burza će na svojim internetskim stranicama javno objaviti imena svih tvrtki koje se KKU-a ne pridržavaju, odnosno društava koja se nisu očitovala, kao i ovih tvrtki koje se KKU-a pridržavaju u poslovanju, upozorava Andrej Galogaža, pravnik Zagrebačke burze. "Izjašte će potom biti to koje će kazniti ili nagraditi (ne)transparentno poslovanje", objašnjava Galogaža.

S druge strane, već je pri donošenju KKU-a bilo niz prigovora koje su predstavnici tvrtki iznijeli na pojedine odredbe od kojih su neke, po njihovom mišljenju, suprotne zakonskim propisima, neke pak

u proturječnosti s legitimnim zahtjevima tržišta, neke u proturječnosti s interesom samih dioničara, a neke su već sadržane u zakonima. Vjerojatno je najdiskutiranija odredba bila ona o objavi prijava i nagrada menadžerima - o tome je više-manje sve rečeno, a činjenica je da ljudi jednostavno ne vole da drugi znaju koliko zaraduju. Drugo je bitno pitanje transparentnosti objava imena dioničara (kako nalaže KKU), a ono je, slaže se Galogaža, u suprotnosti sa Zakonom o trgovačkim društvima koji određuje da se imena dioničara ne bi trebala odavati.

"To bi trebalo razriješiti promjenom Zakona jer je dionička struktura važan parametar transparentnosti poslovanja", kaže Galogaža.

No, i brojni su se druga pitanja "zaostila" na aktualnim seminarima koje prolaze budući certifikantni članovi Nadzornih odbora društava, još jedne dobrodošle novine na našem tržištu koja je također dio KKU-a. Za analizu spornih dijelova Godišnjeg upitnika KKU-a zamolili smo odvjetnika Miču Ljubenka, koji je putem odvjetničkog društva već dobio upite od strane nekih tvrtki koje imaju tu "dužnost". S druge strane odredbe "bramo" Andrej Galogaža,

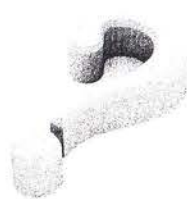
pravnik Zagrebačke burze koja je zajedno s Hanfom, a uz podršku USAID-a i East West Management Instituta, i izradila Kodeks.

"Već sam kratki akt Hanfe kojim se objavilo stupanje na snagu KKU-a, sadrži bitnu proturječnost. Naime, u točki 2 se navodi da je primjena 'dobrovoljna, a u nastavku da su 'Društva koja ne primjenjuju pojedine preporuke Kodeksa, dužna objasniti razloge'. Dakle, dužnost i dobrovoljnost su regulirani čak u istoj rečenici.

Taj akt kao i nužni, istina, ne sadrži sankciju za kršenje dužnosti. Postavlja se stoga pitanje koji je motiv društva da dostavlja objašnjenje o neprimjenjivanju KKU-a (što ga nužno dovodi u neugodnu poziciju), jer je očito znatno jednostavnije i mudrije - ne objasniti ništa", upozorava Ljubenko.

Galogaža, međutim, ističe kako je riječ o prvom pojavljivanju upitnika pa ih ljudi često nazivaju i zasipaju raznoraznim pitanjima.

"Željeli bismo da shvate kako nije nužno loše ako na neko pitanje odgovore negativno jer, naravno, mogu postojati vrlo legitimni razlozi zbog čega se nekih odredaba Kodeksa ne pridržavaju pa im je dana prilika da to pojasne", kaže Galogaža.

Mičo Ljubenko i Andrej Galogaža o najspornijim odredbama

Mičo Ljubenko, odvjetnik
Upitnik je pun nejasnoca

Andrej Galogaža, Zagrebačka burza, Kodex
Zakon o trgovačkim
društvima morat će se
izmijeniti

Točka 26. Godišnjeg upitnika kojim se dokazuje primjena KKU-a, uređuje: Jesu li postavljeni uvjeti za sudjelovanje na glavnoj skupštini i korištenje prava glasa (bez obzira jesu li dopušteni sukladno sa zakonom ili statutom), kao npr. prijavljivanje sudjelovanja unaprijed, ovjeravanje punomoći i sl.7 (ako da, zašto?)

Ljubenko: "Ovdje sam KKU podijelio na to da je prijava i ovjera punomoći dopuštena zakonom. Međutim, nije samo dopuštena već i obvezujuća. Name, punomoć ne može biti neovjerena jer je u tom slučaju nevažljiva. Još je bitnije ovdje da KKU nastol otklanja mišljenja dioničara sudjelovanje, međutim, na način da zapravo otežava samo održavanje skupštine i u neke rizik da će dioničari ti, punomoćnici koji sudjeluju biti neovjereni i time ostvariti uvjete za postavljenje skupštine. Rad je otežan time što ako se ukinu obvezna ranija prijava, tada morate na samoj skupštini raditi verifikaciju i popis dioničara. Taj posao obavija se najčešće a e-dan dana prije jer je tehnički opsežan, a ne zato da bi se izbjeglo male dionikare. Lako se je doći u spor jer prema KKU ovjera punomoći nije potrebna i time se otvara mogućnost za manipulaciju i zlobe onih koji će tada ili naknadno tvrditi kako nisu ili dani punomoći. Važno je znati da jedna nevažljiva punomoć može učiniti bijelu skupštinu nevažljavom, a postavljenjem skupštine učinjena je velika šteta društvu, npr. na sjednicama i društvo ima radoviti skupštinu ne koji bi a novi NO i izabere novi NO, razriješiti stari kolemu je istekao mandat

• novi NO postavi Uprava
• zbog jedne nevažljane punomoći postigne se nužno na postavljanje skupštine
• spor se ne može riješiti za kraće od tri mjeseca, većina za godinu dana, zajedno sa žalbenim postupkom
• čak ako je tužitelj u krivu, ojele društvo je u nepoziciji jer se spor bježi u registar, starom NO je zbog isteka mandata prestala ovlasti, novi ima uvjetnu ovlasti jer pod spornim, ti jedan važniji partner ne želi sklopiti ugovor s društvom koje ima spor o tome je li NO zakonit, a time je li Uprava zakonično postavljena
• godina dana nepozicije je puno za poslovanje društva
• ako je tužitelj u pravu da se poništava skupština, šteta za društvo je tek tada nemjerljiva

Galogaža: "Ako neko trgovačko društvo smatra da je bolje ispunjavanjem dodatne papirologije i slicu zakonom predviđeno sudjelovanje na Skupštini, onda taj svoj stav sada imaju blisku obrazložit.

Točka 26. Godišnjeg upitnika - Je li članovima omogućeno sudjelovanje, a osobito glasanje na glavnoj skupštini društva upotrebom sredstava moderne komunikacijske tehnologije? (ako ne, zašto?)

Ljubenko: "Zakon to nije predviđa i sporno je bi li to bilo razriješeno i kršenje zakona. Društvo koje to želi 'ispraviti' svakako puno riskira zbog gore navedenog što postavljanja skupštine. KKU to preporuča, no kako to praviti?"

3.1.6. Korišćenje suvremene komunikacijske tehnologije - Dioničarima treba omogućiti sudjelovanje i osobito glasanje na glavnoj skupštini društva upotrebom sredstava moderne komunikacijske tehnologije.

Ljubenko: "Potpuno nezakonito jer ZTO ne dopušta da glasuje netko tko nije osobno prisutan s dokazom da je dioničar odnosno njegov punomoćnik. To bi značilo glasanje mailom i SMS-om, no nije jasno ako bi utvrdio vjerodostojnost mailova i SMS-ova"

Galogaža: "Nije riječ o glasanju mailom ili SMS-om već o tome da je moguća organizirati glasanje na Skupštini putem interneta s dovoljnim stupnjem identifikacije, jednako kao što je moguće organizirati plaćanje karticom internetskim putem i daleko osjetivije transakcije. Osim toga je da je kod nas to još uvijek mjesto, i samim time nije stranica u upitniku objasniti kako tvrtka tu mogućnost ne pruža dioničarima. No shvaćanje pojma prisutnosti kao fizičke prisutnosti na jednom mjestu kako bi se izdala volja je, sigurno čemo se, u 21. stoljeću dosta je primitivno."

KRU 2.6. CMBENIČKI RIZIKA - Uprava društva je dužna provodno utvrditi i na odgovarajući način javno objaviti podatke o glavnim rizicima kojima je društvo izloženo, kao npr. politička rizika, ekonomska rizika, rizika djelatnosti i sl. kao i procjenu vjerojatnosti ostvarenja potencijalnih rizika.

Ljubenko: "Ta odredba direktno obvezuje društvo da i svojim konkurentima otkrije poslovne tajne, što nije nikako poslovno prihvatljivo". Galogaža: "Taj argument protiv transparentnosti je taj da sve stvari koje moraju biti objavljene veoma brzo, jer ako to doznaju drugi to je za nas loše jer smo okruženi konkurentima. No, sve su hrvatske banke svjesne političkih rizika, primjerice, otvaranja poslovanja na Kosovu. Objava rizika je pak bitna za odluku investitora o ulasku ili izlasku u vrijednosnica tvrtke, i to je razlog

zbog kojeg se oni na razvijenim tržištima objavljuju. Te obveze, uostalom, postoje u pravima naše burze, pa ako proširite prospekte tvrtki koje se izdaju na Zagrebačkoj burzi vidjet ćete da se u njima spominju različiti rizici povezani s poslovanjem tvrtke, što je propisano i zakonom"

3.2.7. Sukobi interesa - Sukob interesa postoji kod člana nadzornog odbora koji nije neutralan u odnosu na predmet odlučivanja ili se iz činjenice njegove povezanosti s drugim društvima, osobama ili poslovima može pretpostaviti da može imati interese koji nisu istovremeno nužno i interesi društva te može utjecati na donošenje odluka na temelju osobnih interesa ili na temelju interesa osoba s kojima imaju bliske odnose.

Ljubenko: "Jasno je da banke često i legitimno uvjetuju da imaju svog člana NO i to je čak preporuka HNB-a, a također postoji i obveza po Zakonu o radu sudjelovanje predstavništva radnika. Ako oni ne smiju voditi računa o tome u čije ime su imenovani ili izabrani u NO, onda je apuridno da ih banke ili sindikati postavljaju."

Galogaža: "Različite interesne skupine na razne načine dovode svoje ljude u NO, ali svi bi oni trebali djelovati u interesu svih dioničara i profitnog poslovanja društva. U situaciji da primjenite, predstavnici sindikata svjesno djelu suprotno tim interesima u cilju zadržavanja svojih radnih mjesta. Visokih plaća, onda je legitimno tražiti i da takvo svoje djelovanje investitorima javno i poznane"

Na kraju ovog kratkog pregleda čini se kako neprimjena Kodeksa zbog brojnih nedorečenosti ne bi smjela tvrtku činiti intransparentnom, ako ni zbog čega drugog, onda zato što sam Kodeks još uvijek nije u potpunosti usklađen sa zakonom.